

Остапчук Р. В., Усик Д. С., студенти,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Кір'ян В.О., к.ю.н.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Основний закон держави закріплює демократію як основу державного устрою України та встановлює достатню кількість норм, які декларують владу народу, яка виражається у формі безпосередньої демократії. Норми Конституції України цілком відповідають вимогам статті 21 Загальної декларації прав людини, яка проголошує право кожного брати участь в управлінні своєю державою як безпосередньо, так і через вільно обраних представників. Певною особливістю українського конституціоналізму є надання зверненням громадян високого правового статусу, що визначає їх як важливий інструмент функціонування демократичного суспільства, а також підвищує обов'язки органів державної влади та місцевого самоврядування перед громадянами.

Демократія в різних країнах проявляється по-різному. Демократія являє собою політичний режим, за якого єдиним легітимним джерелом влади визнається її народ, тобто це прояв волі, думки та свободи слова народу, має давню історію розвитку та проявляється в різних формах в різних країнах світу. Демократія як форма правління вперше виникла в Давній Греції, вже пізніше і у Давньому Римі, проте деякі дослідники вважають, що це був прояв рабовласницької демократії, тому частина народу не мала права голосу, а перевага належала владним особам.

Згідно з думкою Уїнстона Черчілля: «Повсюди доводиться чути, що демократія – найгірший спосіб керівництва державою, однак усі інші способи, що колись були випробувані людьми, є ще гіршими».

Наприклад, за класифікацією Хантінгтона, демократія в Україні належить до «нових демократій». Рівень України за світовими показниками ніби відповідає і стоїть на рівні з найрозвинутішими країнами Європи. Можна погодитися з експертами, що загалом Україна має досить непогані перспективи для розквіту демократії, що підтверджується проведеною населенням, вже вдруге за останнє десятиріччя, революцією.

Наразі можна виокремити такі ознаки демократії в Україні: 1) принцип народного суверенітету; 2) громадянський консенсус, тобто принципова згода основної частини громадян дотримуватися встановлених правових умов, у межах яких мають досягатися часткові цілі. Цей принцип потребує використання форм і процедур, які дають змогу виявити політичну

більшість. 3) правління більшості передбачає ще один принцип демократії – дотримання та охорону прав меншості; 4) участь народу в здійсненні державної влади. Влада в нашій країні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу й судову гілки. Поділ влади та взаємна урівноваженість її гілок на основі механізму стримувань і противаг унеможливають зосередження державної влади в одному органі чи узурпацію її однією особою. Україні, на думку багатьох дослідників, потрібно ще розвивати свою систему стримувань і противаг. Демократія передбачає надійні гарантії прав і свобод особи, в тому числі судові.

Хотілося б виділити демократичний режим Росії. Існують певні фактори, що перешкоджають демократизації у Росії. Серед них слід зазначити «культ партій» та «культ лідера», які створюються засобами масової інформації. «Делегування відповідальності цим «захисникам демократії» є, по суті, втечею від справжньої демократії як моральної діяльності кожної людини протягом усього її життя» [1].

Нинішній режим В. Путіна і Д. Медведєва у Москві є електоральною псевдодемократією з елементами бюрократичного авторитаризму, проте кремлівські ідеологи заявляють про наявність реальної опозиції, виборів та критики зі сторони ЗМІ. Російська еліта вважає себе вправі будувати власну «суверенну демократію» без посилань на західні стандарти, але з урахуванням російських традицій державотворення. Проте громадськість дедалі менше задоволена подібним станом справ: опозиція використовує електронні ресурси для боротьби з режимом.

Розглядаючи сучасні тенденції демократичного транзиту, варто звернути увагу на концепцію нав'язаної демократії, яка виникла у США. Її основою є переконаність у тому, що процес демократизації можна не тільки підштовхувати, але й ініціювати, а також координувати ззовні. Це уявлення, на думку В. Іноземцева, «сформувалося під явним враженням від занепаду і розпаду Радянського Союзу» [2]. Крах комунізму розглядався тоді як безумовний тріумф демократії, і на Заході поширилася думка про те, що «демократизація ззовні» може бути успішною. Згідно з цією позицією, демократизація Східної Європи є логічним продовженням аналогічних дій щодо повоєнних Німеччини і Японії. Проте слід визнати, що концепція «нав'язаної демократії» на практиці майже не реалізована: з усіх країн, куди США вводили війська і встановлювали окупаційну владу протягом останніх ста років, лише одна країна, Південна Корея, з недемократичної перетворилася на демократичну [3].

На нашу думку, демократію не можна встановити недемократичним шляхом, нав'язати її проти волі народу. Більше того, громадяни можуть демократичним шляхом висловитися за повернення до авторитаризму, але

авторитарними методами впровадити демократію неможливо: вона не зможе самовідтворюватися, а відтак з'явиться стійке неприйняття народом демократичних новацій, звідки б вони не походили.

Література

1. Махаматов Т. М. Що загрожує демократії в епоху масової спільноти? / Т. М. Махаматов, Л. Е. Яковлева. – 2006. – № 5. – С. 44 – 58.
2. Иноземцев В. Л. Демократия: насаждаемая и желанная / В. Л. Иноземцев // Вопросы философии. – 2006. – № 9. – С. 34-45.
3. Латигіна Н. До визначення феномена демократії / Н. Латигіна // Політичний менеджмент. – 2004. – № 3(6).

УДК 347.963 (043.2)

Синявська А. В., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Розум І. О., старший викладач

ПРАВОВА ПРИРОДА ПРЕДСТАВНИЦТВА ПРОКУРОРОМ ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯНИНА ТА ДЕРЖАВИ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДІ

В дослідження проблем, пов'язаних з правовідносинами, що виникають при здійсненні прокурором представництва інтересів громадян або держави в адміністративному суді, значний внесок зробив М. М. Руденко. На його думку, представництво прокуратурою інтересів громадянина або держави в адміністративному суді полягає у здійсненні прокурорами процесуальних та інших (досудових) дій від імені держави, спрямованих на захист в адміністративному суді інтересів громадянина або держави у випадках, визначених законом [1, с.9]. Щодо цього питання І. Л. Бородін вказує, що представництво прокурором інтересів громадян в адміністративному суді є функцією прокуратури по захисту їх прав та свобод, яка виражається в сукупності прав і обов'язків прокурора, встановлених адміністративно-процесуальними нормами [2, с.21]. Участь прокурора в адміністративному судовому процесі в Україні є складовою частиною міждисциплінарного інституту представництва [3, с.10]. Саме тому, поняття представництва прокурором інтересів громадянина або держави в адміністративному суді полягає у здійсненні прокурорами від імені держави процесуальних та інших (досудових) дій, з метою захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб і прав та інтересів юридичних осіб у сфері публічно правових відносин [1, с.6].

До правових норм, що регулюють участь прокурора в адміністративному судочинстві, слід віднести положення ст.121